

Finansira Evropska unija

IPA 2008 - The right of the BiH citizens to a healthy environment
IPA 2008 - Pravo građana BiH na zdravu životnu sredinu

Aktivnosti i postignuća projekta

„PRAVO GRAĐANA BiH NA ZDRAVU ŽIVOTNU SREDINU“

Implementira MDPI u partnerstvu sa UF-FL

Sufinansiraju opština Derventa i opština Lukavac

“... Uvođenje Arhuske konvencije predstavlja gigantski korak naprijed u razvoju međunarodnog prava u ovoj oblasti... To je do sada najimpresivnija elaboracija principa 10 iz Rio Deklaracije... Kao takva, Konvencija predstavlja najimpresivniji poduhvat u oblasti “okolišne demokratije” koji je do sada preduzet pod okriljem UN-a ...”

Kofi Annan, bivši Generalni sekretar UN-a

UVOD

Konvencija o pristupu informacijama, učešću javnosti u odlučivanju i pristupu pravdi u okolišnim pitanjima usvojena je u gradu Aarhusu u Danskoj 25. juna 1998. godine od strane UNECE-a (Ekonomska komisija Ujedinjenih nacija za Evropu). Ova Konvencija je poznata pod skraćenim nazivom Arhuska konvencija.

Bosna i Hercegovina je Arhusku konvenciju ratifikovala 15. septembra 2008. godine. Da bi se obezbijedila puna primjena Konvencije potrebno je napraviti niz pravnih i institucionalnih promijena na svim nivoima vlasti u BiH i upoznati civilno društvo o pravima iz Konvencije. To su dugoročni procesi za koje svi društveni akteri moraju uložiti dosta napora.

Da bi se podržali napori za primjenu EU acqui-a u oblasti životne sredine u BiH i da bi se ubrzalo ispunjenje obaveza na koje se zemlja obavezala ratifikacijom međunarodnih konvencija, realizovan je projekat pod nazivom „Pravo građana BiH na zdravu životnu sredinu“ čiji se opšti cilj odnosi na uvođenje mehanizama za efektivnu primjenu odredbi Arhuske konvencije u BiH.

Specifični ciljevi i aktivnosti projekta vezani su za oblast upravljanja otpadom na lokalnom nivou kako bi se kreirali modeli za primjenu principa Arhuske konvencije na konkretnim primjerima. Iako se građani svakodnevno susreću sa problematikom upravljanja otpadom, rijetko im se otvaraju mogućnosti da utiču na odlučivanje o pitanjima otpada. Namjera je bila da se podstakne učešće javnosti u izradi lokalnih planova upravljanja otpadom u ciljnim opštinama i time demonstrira efektivnost mehanizama učešća javnosti u donošenju odluka u različitim oblastima životne sredine.

Svrha ove brošure jeste da na koncizan način dokumentuje glavne aktivnosti i najznačajnija postignuća projekta „Pravo građana BiH na zdravu životnu sredinu“ kako bi se dobre prakse i iskustva iz opština Derventa i Lukavac promovisali prema drugim opštinama i višim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini. Prezentovani podaci su prikupljeni u sklopu redovnog nadgledanja projektnih aktivnosti i evaluacija provedenih sa korisnicima Projekta.

OSNOVNI PODACI O PROJEKTU

Naziv projekta	Pravo građana BiH na zdravu životnu sredinu
Opšti cilj	Da bi se pomogla primjena EU acqui-a u oblasti životne sredine u BiH, a naročito da bi se ubrzalo ispunjenje obaveza na koje se zemlja obavezala ratifikacijom međunarodnih konvencija, opšti cilj ovog Projekta je uvođenje mehanizama za efektivnu primjenu odredbi Arhuske konvencije u BiH
Specifični ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • Uspostaviti mehanizme za primjenu Arhuske konvencije u dvije odabrane opštine pružanjem tehničke podrške lokalnim upravama da izrade planove upravljanja otpadom uz učešće javnosti i u skladu sa potrebama građana, odnosno u skladu sa principima Arhuske konvencije. • Izgraditi kapacitete odabranih nevladinih organizacija za učešće u odlučivanju o pitanjima životne sredine i za monitoring primjene strategija, zakona i akcionih planova koji se odnose na životnu sredinu.
Finansiranje obezbijedili	Projekat je finansirala Evropska unija iz IPA fonda, a sufinansiranje su obezbijedile opštine Derventa i Lukavac u kojima su provedene glavne aktivnosti
Projekat realizovali	Centar za menadžment, razvoj i planiranje - MDP Inicijative (MDPi) iz Doboja, u partnerstvu sa Udruženjem za zaštitu flore i faune iz Lukavca (UF-FL)
Projekat podržali	Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH i Regionalni centar za okoliš (REC)
Trajanje	18 mjeseci (01.01.2011.- 30.06.2012.)
Ciljne grupe	Predstavnici uprave iz opština Derventa i Lukavac, predstavnici lokalnih nevladinih organizacija, viši nivoi vlasti.
Korisnici projekta	Druge opštine u BiH, opšta javnost - građani
Glavne aktivnosti	<p>Pripremne aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Odabir 2 opštine i 10 nevladinih organizacija; • Analiza lokalnih aktera; • Pregled zakonodavnog i regulatornog okvira; <p>Uspostavljanje mehanizama za primjenu Arhuske konvencije u lokalnim upravama, u oblasti upravljanja otpadom:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Participatorna izrada lokalnih planova upravljanja otpadom; • Pet seminara za edukaciju opštinskih timova; • Kreiranje baza podataka o otpadu koje se daju na uvid javnosti; • Kreiranje procedura za učešće javnosti u odlučivanju o pitanjima životne sredine; <p>Jačanje aktera civilnog društva:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Deset treniniga za jačanje kapaciteta odabranih NVO-a; • Javna kampanja o Arhuskoj konvenciji; • Kampanja za podizanje svijesti o otpadu; <p>Zagovaranje za efikasnu primjenu Arhuske konvencije u BiH:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Medijska pokrivenost seminara, treninga i kampanja; • Okrugli sto.

AKTIVNOSTI

Pripremne aktivnosti

U prvim mjesecima Projekta, Centar za menadžment, razvoj i planiranje Doboj (MDPi) i Udruženje za zaštitu flore i faune Lukavac (UF-FL) su odabrali dvije ciljne opštine za realizaciju aktivnosti. Opštine Derventa i Lukavac su odabrane na osnovu snimljenog stanja u opštinama na području dobojske regije i Tuzlanskog Kantona, te utvrđenih kriterija među kojima su presudni bili kriteriji o sinergetskim efektima ovog Projekta sa drugim tekućim aktivnostima na strani uprave, poput izrade LEAP-a, i civilnog društva, poput umreženosti lokalnih NVO-a i kapaciteta za uključivanje u odlučivanje na lokalnom nivou.

Načelnik općine Lukavac i zamjenik načelnika opštine Derventa su 14. aprila 2011. godine potpisali Memorandum o saradnji na Projektu „Pravo građana BiH na zdravu životnu sredinu“.

Potpisivanje Memoranduma o saradnji - 14.04.2011. god.

U ciljnim opštinama odabrano je ukupno 15 nevladinih organizacija koje su izrazile interes za učešće u Projektu:

Derventa	Lukavac
<ul style="list-style-type: none">• Centar za lokalni i regionalni razvoj - "CELOR"• Udruženje poljoprivrednika• Sportsko-ribolovno društvo "Ukrina"• "Goodwill"• Udruženje žena Derventa• "Inicijativa za održivi razvoj"• Omladinski centar "DERBENT"	<ul style="list-style-type: none">• Planinarsko društvo „Svatovac 47“• USR „Stara Spreča“ Dubošnica• Udruženje mladih „UM“• UG „Plaže jezera Modrac“• UG „Građanska mreža“• Udruženje inovatora Lukavac• Udruženja mladih „Mladost“ Gnojnica,• Omladinski pokret „Suncokret“ Bokavići

Kao dio pripremnih aktivnosti MDPI je proveo analizu aktera uz pomoć lokalnih NVO-a i predstavnika uprave. Uz podršku vanjskog eksperta, urađen je i pregled važećeg zakonodavnog i regulatornog okvira za oblast upravljanja otpadom i učešće javnosti u odlučivanju. Podaci iz urađenih analiza su korišteni kao osnova za izradu strateških pravaca u planovima upravljanja otpadom, baza podataka o otpadu i procedura za učešće javnosti u odlučivanju.

Uspostavljanje mehanizama za primjenu Arhuske konvencije u lokalnim upravama, u oblasti upravljanja otpadom

Participativna izrada planova upravljanja otpadom podrazumijevala je dva paralelna procesa:

- Ekspertski proces izrade samih dokumenata Planova upravljanja otpadom sa analizom postojećeg stanja i strateškim odrednicama u oblasti upravljanja otpadom,
- Participativni događaji su omogućili interakciju između različitih lokalnih aktera i otvorili mogućnosti za građane da daju svoje sugestije za Planove upravljanja otpadom i komentare na mjere predložene u nacrtima ovih dokumenata.

Procesom izrade Planova upravljanja otpadom na strani opština su rukovodili imenovani timovi, a tehničku pomoć je pružio vanjski ekspert angažovan na Projektu. Da bi članovi opštinskih timova bolje razumjeli tehničke aspekte važne za izradu Planova upravljanja otpadom i da bi se obezbijedila efektivna realizacija ovih dokumenata u budućnosti, timovi su pohađali ciklus od pet edukativnih događaja na sljedeće teme:

1. Definisanje osnovnih faza izrade Planova upravljanja otpadom i upoznavanje sa principima Arhuske konvencije (uvodni seminar u Doboju, 11. maj 2011.g.)
2. Analiza postojećeg stanja u oblasti upravljanja otpadom (Derventa, 13. juli 2011.g.)
3. Definisanje strateških pravaca i ciljeva u Planovima upravljanja otpadom; Socio-ekonomski aspekti (Lukavac, 29. septembar 2011.g.)
4. Definisanje mjera i projekata, finansijska analiza i procjena troškova za realizaciju novih sistema upravljanja otpadom (Doboj, 18. novembar 2011.g.)
5. Uspostavljanje sistema za redovno nadgledanje i revizije Planova upravljanja otpadom (prvi dio edukacije održan sa timom u Lukavcu 10. januara 2012.g. i sa timom u Derventi 11. januara 2012.g.); Mogućnosti za finansiranje projekata za poboljšanje upravljanja otpadom & Uputstva za mjerenje količina i vrsta otpada (drugi dio edukacije organizovan u Doboju, 19. aprila 2012.g.).

Seminar u Doboju - 19.04.2012. god.

Veoma smo zadovoljni rezultatima projekta "Pravo građana na zdravu životnu sredinu" gdje smo u saradnji sa MDP inicijative iz Doboja, ojačali kapacitete za buduće strategsko i akciono planiranje u oblasti životne sredine. Prvi put se приступило problemu otpada na sistematski i detaljan начин nakon чега је израђен нацрт Плана управљања отпадом, који је тренутно у скупштинској процедури на усвајању.

Учешће грађана у овом пројекту је било од великог значаја јер су успјели своје приоритетне проблеме истакнути и уврстити у сам План управљања отпадом. Праксу укључивања грађана при израдама сличних докумената имамо у виду за будуће пројекте.

Дервента, мај 2012. године

Милорад Симић
Начелник општине Дервента

Participativni proces je osiguran putem sljedećih aktivnosti:

- Lokalne nevladine organizacije koje su učestvovalе u Projektu od samog početka su bile upoznate sa procesom. Dio sugestija i komentara lokalnih NVO-a prikupljen je u fazi izrade Planova upravljanja отпадом, a MDPI i UF-FL su kroz Projekat podstakli njihovo активно учешће на јавним расправама о nacrtima dokumenata.
- Sastanci sa rukovodstvom nekoliko mjesnih zajednica u obje opštine obezbijedili su значајне информације о интересу грађана у ruralnim područjima da se njihove sredine pokriju uslugom odvoza отпадом, te da se укључе у едукацију о правилном odlaganju отпадом и могућностима рециклаже - нарочито путем kompostiranja. Ovi prijedlozi su uvršteni u Planove upravljanja отпадом.
- MDPI i UF-FL su, uz pomoć lokalnih NVO-a, razradili poglavlje о socio-ekonomskim aspektima koje je uvršteno u konačne verzije Planova upravljanja отпадом.
- Javni uvid je organizovan u путем objavljivanja nacрта Planova upravljanja отпадом на web stranicama opština, distribucije odštampanih primjeraka mjesnim zajednicama, a грађани су могли pregledati dokumente i у zgradi opštine.

- Javne rasprave o nacrtima Planova upravljanja otpadom su u opštini Lukavac organizovane na transparentan i odgovoran način u periodu februar - mart 2012.g. Organizovano je ukupno šest javnih rasprava (pet u ruralnim mjesnim zajednicama i jedna u centru opštine) koje su okupile oko stotinu građana. U Derventi su javne rasprave, u skladu sa skupštinskom procedurom, organizovane u toku juna mjeseca 2012.g. Komentari učesnika javnih rasprava su doprinijeli podešavanju mjera i projekata predloženih u Planovima upravljanja otpadom prema istinskim potrebama i interesima građana.

Baze podataka o otpadu i životnoj sredini su formirane kao setovi dokumenata u korisničkim formatima koji su postavljeni na web stranicama opština i dati na uvid javnosti. U bazama se nalaze pravni dokumenti, planovi i strategije sa lokalnog, kantonalnog, entitetskog i državnog nivoa, koji su od značaja za građane ciljnih opština.

Procedure o uključivanju javnosti u odlučivanje su razrađene u toku izrade Planova upravljanja otpadom, postale su sastavni dio ovih dokumenata (Poglavlje 7, Prilog 3) i koristiće se u budućim aktivnostima opština.

Jedinstven i raznovrstan okoliš naše općine važan je svima koji žive i rade u našoj lokalnoj zajednici, a koji teže ka boljem kvalitetu življenja. Ipak, ovo životno okruženje ne možemo uzeti „zdravo za gotovo“, i stalno se moramo podsjećati da ono ovisi o tome kako ga čuvamo i na koji način njime upravljamo.

Također, jasno je i da djelatnosti i aktivnosti koje sprovodimo u našoj lokalnoj zajednici imaju određeni globalni uticaj koji se posebno manifestuje u vidu klimatskih promjena. Ova pojava se ne može ignorisati, jer ona ima uticaj na sve nas, te je na svima nama i odgovornost u smislu promjene ponašanja kako bi se postigao minimalan utjecaj na okoliš i zdravlje sadašnjih i budućih generacija.

Tako smo se našli pred velikim izazovom, koji za našu općinu znači kreiranje plana aktivnosti na poboljšanje stanja okoliša, poboljšanje usluga u oblasti okoliša i podizanje svijesti građana o njenom značaju. Pored Strategije razvoja općine Lukavac 2004 - 2024. i Akcionog Plana zaštite okoliša 2012-2017., općinski Plan upravljanja otpadom predstavlja dokument kojim se stvaraju preduvjeti za realizaciju aktivnosti na ostvarenju gore navedenih ciljeva.

Pored svega gore navedenog Plan upravljanja otpadom općine Lukavac omogućava nam:

- Postizanje preduvjeta za povlačenje sredstava iz fondova EU za realizaciju projekata iz oblasti zaštite okoliša
- Postizanje minimalnog utjecaja na okoliš i zdravlje sadašnjih i budućih generacija
- Uspostavljanje dugoročno održivog sistema upravljanja otpadom na općini Lukavac
- Uspostavu visokih ekoloških standarda
- Stjecanje potpunog uvida u sadašnju situaciju u upravljanju otpadom u općini Lukavac
- Ispunjavanje zakonske obaveze
- Izradom i usvajanjem ovog Plana pravi se važan korak ka ispunjenju zadanih ciljeva.

Lukavac, 9. 5. 2012. godine

Jozo Tunjić, dipl. ing.teh.
Savjetnik Načelnika općine Lukavac

Jačanje aktera civilnog društva

U skladu sa programom edukacije koji je dogovoren između MDPi, UF-FL i lokalnih NVO-a, održano je ukupno deset edukativnih događaja na sljedeće teme:

1. Upoznavanje sa principima Arhuske konvencije, identifikovanje najefikasnijih mehanizama za učešće građana i analiza aktera (uvodna radionica u Doboju, 11. maj 2011.g.)
2. Organizovanje javnih kampanja sa ciljem informisanja, edukacije i zagovaranja (Lukavac, 4. juni 2011.g.)
3. Izrada akcionih planova za javne kampanje (Derventa, 13. juli 2011.g.; Lukavac, 14. juli 2011.g.)
4. Aktuelna pitanja u oblasti upravljanja otpadom u BiH: Upoznavanje sa važećom legislativom i praksama nevladinih organizacija u drugim dijelovima BiH (Doboj, 15. decembar 2011.g.)
5. Monitoring i evaluacija projekata (Doboj, 28. januar 2012.g.)
6. Komunikacija sa medijima o pitanjima zaštite životne sredine (Doboj, 22. februar 2012.g.)
7. Uloga javnosti u nadgledanju javnih politika u oblasti zaštite životne sredine (Derventa, 17. mart 2012.g.)
8. Upravljanje projektnim ciklusom - Pisanje efektivnog projektnog prijedloga (Lukavac, 07. april 2012.g.)
9. Mogućnosti za reciklažu plastike i papira u BiH (Derventa, 19. maj 2012.g.)
10. Upravljanje medicinskim i organskim otpadom (Lukavac, 02. juni 2012.g.)

Uporedo sa edukacijom, MDPi i UF-FL su vodili NVO-e kroz proces praktičnog organizovanja javnih kampanja. Glavne aktivnosti su u obje opštine provedene u periodu septembar - decembar 2011.godine, ali su se pojedine aktivnosti planski odgodile za proljeće 2012. godine, tj. period u kojem su provedene javne rasprave o nacrtima Planova upravljanja otpadom kako bi se građani u pravo vrijeme mobilizirali za učešće u konsultacijama.

U obje opštine paralelno su provedene sljedeće dvije vrste javnih kampanja:

- Kampanja sa ciljem da se javnost upozna o pravima iz Arhuske konvencije, koja je realizovana putem uličnih akcija, eko-časova u školama i medijske promocije.
- Kampanja za podizanje svijesti građana o značaju pravilnog upravljanja otpadom, kako bi se građani u što većem broju uključili u proces izrade Planova upravljanja otpadom. Ova kampanja je realizovana putem sastanaka različitih lokalnih aktera u mjesnim za-

jednicama i tematskih okruglih stolova u obje opštine. U opštini Lukavac je organizovano i takmičenje školske djece u likovnim radovima na temu upravljanja otpadom, čime se doprinijelo podizanju svijesti među školskom djecom.

U toku kampanja u opštinama su distribuirani promotivni materijali: 1000 letaka, 200 platnenih vrećica, 60 majica i 100 postera u Lukavcu; 500 letaka, 200 platnenih vrećica, 100 postera i baner u Derventi.

Ulična kampanja u Derventi

Ulična kampanja u Derventi (slika lijevo) i u Lukavcu (slika desno)

Ulična kampanja u Lukavcu

Zagovaranje za efikasnu primjenu Arhuske konvencije u BiH

Za sve javne događaje i veće seminare organizovana je medijska pokrivenost sa ciljem da se promoviše primjena Arhuske konvencije, te vidljivost ukupnih Projektnih aktivnosti u ciljnim opštinama. Više od 30 vijesti je objavljeno putem lokalnih medija u ciljnim opštinama, više od 10 vijesti su objavili kantonalni, entitetski i državni mediji, a na web stranici MDPi-a objavljeno je 15 članaka. U toku javnih kampanja radio džinglovi su emitovani u obje opštine: 240 puta na Radio Lukavcu (4 puta na dan u periodu 18. oktobar - 18. decembar 2011.g.) i 45 puta na Radio Prnjavoru koji signalom pokriva teritoriju opštine Derвента (3 puta na dan u periodu 10.-15. novembar 2011.g.)

Organizovane su dvije konferencije za štampu: 14. aprila 2011.g. promovisano je potpisivanje Memoranduma o saradnji sa načelnicima ciljnih opština i formalni početak projekta; 13. juna 2012.g. obilježen je završetak projekta i izvršena promocija Projektnih rezultata.

Okrugli sto, predviđen kao završni događaj na Projektu, organizovan je u Doboju 13. juna 2012.g. sa ciljem da se dobre prakse i iskustva iz Dervente i Lukavca prenesu drugim opštinama i predstavnicima viših nivoa vlasti u BiH.

S obzirom na ekološku problematiku s kojom je suočena naša općina, Radio-televizija Lukavac je u svom radu uvijek nastojala posvetiti posebnu pažnju informisanju građana o ovom problemu. Projekat „Pravo građana BiH na zdravu životnu sredinu“ je odličan primjer saradnje nevladinih organizacija i medija s ciljem što boljeg informisanja građana o pravima na zdravu životnu sredinu i načinima ostvarivanja istih. Brojnim novinskim priložima koji su povodom projekta emitovani na našem, ali i raznim drugim medijima, građanima Lukavca je dato na znanje da trenutna ekološka situacija u gradu nije nepromjenjiva kategorija, već da se ista itekako da popraviti, ali uz aktivno uključenje svih relevantnih aktera, uključujući i same građane.

Redovnim praćenjem aktivnosti na ovom projektu, naša radio-televizija je nastavila izuzetno dobru saradnju sa nevladinim sektorom, što želimo raditi i ubuduće s ciljem promoviranja građanskog aktivizma te podizanja ekološke svijesti kod stanovništva.

Lukavac, 15.05.2012. godine

Midhat Sarajlić
Direktor Radio-televizije Lukavac

Okrugli sto u Lukavcu - 19.10.2011. godine

POSTIGNUTI REZULTATI

Ostvarenje opšteg cilja i specifičnih ciljeva Projekta ogleda se u sljedećim rezultatima:

Planovi upravljanja otpadom su izrađeni na participativan način u opštinama Derventa i Lukavac, čime je stvorena dobra osnova za nove strateške pristupe u rješavanju problematike otpada i namicanje sredstava za projekte iz trećih izvora.

Opštinski timovi za izradu Planova upravljanja otpadom su stekli nova znanja i vještine koje im omogućavaju da bolje razumiju strateški pristup upravljanju otpadom, načine za pokretanje novih projekata i mjera vezanih za otpad i mehanizme za uključivanje građana u odlučivanje. U toku edukacija vladao je timski duh i ostvarena je pozitivna saradnja između učesnika iz obje opštine, a stečena znanja će učesnicima pomoći za samostalno revidiranje Planova upravljanja otpadom i participativnu izradu drugih dokumenata vezanih za zaštitu životne sredine.

Tokom izrade Plana upravljanja otpadom, naisli smo na odličnu saradnju MDP Inicijative Doboj i njihovog angažovanog stručnog osoblja koje nam je pomoglo u prikupljanju podataka i pripremi nacrtu Plana. Jako korisnim su nam se pokazale i organizovani seminari, na kojima smo stekli znanja i čuli iskustva korisna za dalji rad na ovoj temi. Smatram da je dokument urađen na osnovu realnih podataka koje smo bili u stanju da pribavimo i predložimo prihvatljive mjere za dalji tretman otpada. Već sad se primjećuju mali koraci u realizaciji tih planova.

Jefimija Šerbić
Tim za izradu Plana upravljanja otpadom u opštini Derventa

Zainteresovani predstavnici lokalnih NVO-a su ojačali kapacitete za adekvatno uključivanje u lokalno planiranje i donošenje odluka, za nadzor primjene strateških dokumenata na lokalnom nivou i zagovaranje za poboljšanja u oblasti zaštite životne sredine. U toku izrade Planova upravljanja otpadom predstavnici NVO-a su davali sugestije i aktivno se uključili u javne rasprave o nacrtu dokumenata. Oni su takođe aktivno učestvovali u sastancima na nivou mjesnih zajednica i tematskim okruglim stolovima u toku javnih kampanja, kako bi prikupili stavove građana o prijedlozima mjera za upravljanje otpadom u ruralnim područjima.

Lokalni NVO-i uključeni u projekat pokazuju aktivizam i volju da iniciraju nove projekte vezane za otpad i životnu sredinu u svojim opštinama. Nekoliko NVO-a je samostalno ili u partnerstvu sa drugim organizacijama dobilo grantove donatora i domaćih institucija. To su pokazatelji jačih kapaciteta NVO-a i novih odnosa između NVO-a uključenih u projekat.

Projekat „Pravo građana BiH na zdravu životnu sredinu“ imao je veliki značaj za jačanje i osposobljavanje nevladinih organizacija iz Lukavca koje su uzele učešće u seminarima i radionicama organizovanim u okviru projekta. Naime, i pored velikog broja nevladinih organizacija koje egzistiraju na području općine Lukavac, jako mali broj njih je aktivno te osposobljeno za potpuno preuzimanje svoje uloge u civilnom društvu. Ovim projektom, članovi 8 organizacija iz Lukavca su ne samo stekli znanja o aktivnom učešću u procesu donošenja odluka i nadzorom nad provođenjem istih, već su obučeni i za izradu projektnih prijedloga, provođenje javnih kampanja, komunikaciju sa medijima, te su stekli druga neophodna znanja za svoje buduće aktivnije učešće u društvenim tokovima. Kao rezultat višemjesečnog zajedničkog rada na treninzima, ojačane su i veze između ovih organizacija, čime je stvorena neformalna koalicija koja će i ubuduće nastaviti zajednički djelovati na implementaciji novih projekata, ali i imati jači uticaj na procese donošenja i provođenja odluka od značaja za okoliš.

Emir Avdić
Predsjednik UF-FL Lukavac

Građani u obje ciljne opštine imaju veću svijest o pravima na zdravu životnu sredinu. Zahvaljujući javnim kampanjama građani su upoznati o Projektnim aktivnostima i masovnije su se uključili u javne rasprave. Nekolicina građana je nastavila da koristi platnene vrećice koje su distribuirane na uličnim akcijama, a na tematskim okruglim stolovima veliki broj građana je podržavao prijedloge o proširenju usluga vezanih za otpad na ruralna područja i dosljedne primjene važećih opštinskih odluka. Sve navedeno ukazuje na povećanu svijest o otpadu i spremnost na mijenjanje navika.

Institucionalizacija Arhuske konvencije postignuta je uspostavljanjem sljedećih mehanizama:

- U skladu sa članom 5. stav 3. Arhuske konvencije vlasti moraju osigurati da „... informacije vezane za okoliš budu progresivno raspoložive u elektronskim bazama podataka kojima javnost može lako pristupiti putem mreža javnih telekomunikacija. ...“ Kroz ovaj Projekat u opštinama Derventa i Lukavac prikupljeni su relevantni dokumenti sa lokalnog, kantonalnog, entitetskog i državnog nivoa i, u korisnički prilagođenim formatima, objavljeni na službenim web stranicama opština (www.derventa.ba, lukavac.ba). Planovi upravljanja otpadom, kao i niz drugih korisnih dokumenata, nalaze se u ovim bazama podataka.
- U skladu sa članom 7. Arhuske konvencije u ovom Projektu u ciljnim opštinama su tokom pripreme Planova upravljanja otpadom sačinjene odgovarajuće smjernice za učešće javnosti, čime je na transparentan način omogućeno učešće javnosti u izradi Planova upravljanja otpadom. Smjernice su uvrštene u tekstove Planova upravljanja otpadom (Poglavlje 7, Prilog 3), koji su zvanično usvojeni na Općinskom vijeću u Lukavcu u aprilu 2012.g. i na Skupštini opštine Derventa u junu 2012.g. čime je postignuta puna institucionalizacija ovog člana Konvencije i osigurano buduće korištenje smjernica u radu opština. Nadalje, tokom cjelokupnog procesa izrade Planova upravljanja otpadom javnost je blagovremeno informisana o svim važnim momentima i imala na raspolaganju razumne rokove radi pripreme za efektivno učešće (član 6. stav 3. Konvencije). Putem

učesća zainteresovanih lokalnih NVO-a, kroz Projekat je omogućeno učesće javnosti u „... ranoj fazi, kada su sve opcije otvorene i može doći do učinkovitog učesća javnosti.“, u skladu sa članom 6. stav 4. Konvencije. Naposljetku, ishod učesća javnosti je nakon javnog uvida i javnih rasprava uzet u obzir, čime je osiguran uticaj javnosti na Planove upravljanja otpadom.

Ova publikacija je urađena uz pomoć Evropske unije. Sadržaj publikacije je isključiva odgovornost MDPI i ni u kom slučaju ne predstavlja stanovišta Evropske unije.